

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio XX. An intelligentiam discursiuam poßit dæmon brutis largiri?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

QVÆSTIO XX.

An intelligentiam discursivam possit demon brutis largiri?

Nde hæc quæstio dependet an bruta aliqua ratione sint prædita. nam si sunt, facile præstabit demon ut sublatis impedimentis, discurrant, & scienter intelligant: si non sunt, id præstare non posse, certum est.

a l. contra
Mathematic.
f. 126.
b l. 1. f. 93.

Fuere igitur non pauci, qui rationem tribuant animantium plerisque. Empedocles dixit, omnia animantia & plâtas mentem & providentiam habere. ut eum citat Sex. Empyricus a, & Parmenides ac Democritus, teste Stobæo in *Eclog. phys.* b videtur idem velle Lactant. lib. 3. *instit. cap.* 10. apertius Porphyr. lib. 3. *de sacrific.* & Plutarch. libro quod bruta utantur ratione, & lib. v. *tra animantia plus rationu habeant aquatilia an terrestria?* & Gale. lib. *exhortatorio ad bonas artes addiscendas* scribit omnibus animalibus inesse *ἰδιόθελον λόγον*, quod Erasmus vertit rationem affectuum capacem, non bene, Lacuna Segobienfis melius rationem intus delitescentem, siue internam: ut Galenus rationem quidem tribuat brutis, quæ & in hominibus inest: sed hoc tantum discrimine quod homines illam sermone queant explicare; bruta vero habeant quidem rationem, sed conceptus animi nequeant verbis exprimere. fuit hæc etiam Quintilianii sententia lib. *Institut. Orator.* & ex recentioribus id voluere Anton. Cittadinus in lib. 1. *Posterior. Arist.* c. 3. Laur. Valla. *Dialect.* sua. 9. immo & Card. Hosius c. nos nec ratione nec oratione, nec prudentia à brutis distingui voluit, sed religione &

c Præfat.
Confess.
Petri con-
nienfis.

A Dei cultu, atque contemplatione. Quæ verba putarem pie explicanda ut more Scripturæ sacræ locutus sit: id negans, quod minus iudicabat, non quod omnino non esse iudicabat, hoc sentu, ut censuerit, magis religione differre hominem à brutis, quam alijs illis oratione, prudentia, ratione. Sit ergo Concl. *Brutus rationem, discursum, prudentiam, providentiam (proprie dictam), vel sapientiam tribuere, recta philosophia, & fidei repugnat: est tamen in brutis quiddam solertia quod rationem & prudentiam, discursumque imiterur.*] Hæc est sententia Alberti Magni in 3. *de anima*, & Philoponi, ad *text.* 157. vbi non obscure hoc Aristoteles, & est D. Thom. 1. 2. *quæst.* 13. *articul.* 3. Gregor. 1. *dist.* 3. *quæst.* 1. idem Aristoteles libro *septimo de histor. animal.* capite primo. tribuit illis vestigia animi humani & prudentiæ imaginem: vnde sumpsit Arnob. libro *secundo. cont. gent.* cum scribit in brutis conspici multa rationis & sapientiæ simulachra. idem Hippocrati placuisse docet Galen. libro *primo. de vitul. part.* capite tertio. idem docuere Auerr. in 7. *Physic.* Hieronym. Magius lib. 2. *de exust. mundi capite quinto.* Gabr. Zerbis in 1. *Metaphys.* *quæst.* 7. (quem operæ pretium sit legere) & Card. Toletus in 3. *de anima. quæstione septima.* Solenter multa fieri à bestijs: & ea doceri quæ discursu quodam videantur egere, docent, quæ narrant plerique: de elephantis, ex plurimis collegit Lipsius *Cent. 1. epist.* 50. de cæteris Ælianus, ut de Leonibus, libro *quinto & septimo, de natur. animal.* de tauris lib. 7. de cynocephalis lib. 6. de alijs similis lib. 5. de ceruis. l. 11. vbi tamē illud *καλῶντων συνίει*, non interpretandum, loquentes intellexit, sed *vocantes intellexit*, scilicet audito Græco nomine, quod illi edu-

cator

cator mansuetarius indiderat: vt de piscibus idem auctor dixit, καὶ ἰδιώται ἐπιμαχέειν lib. 8. cap. 4. de canibus mirifica Protonotarius Ludouicus Peres de Portillo, libr. singulari, de Cane, à fol. 16. de equis idem libr. singulari de equo, à fol. 83. qui superioribus annis vtrumque librum sapientis. Philippo secundo Hispan. Regi dedicauit. De alijs multis animalibus exempla congerit Ioach. Camerarius Decuriæ decimæ Problemate. VIII. Probatur id breuiter, si ratione ducuntur: sane rationalia dicenda forent, si ratione ducerentur: ex electione operarentur, si electionem adhiberent: non semper omnia eiusdem speciei animalia vbique eodem modo, vt faciunt, operarentur, si discursu prædita forent: noscent vniuersalia quadam axiomata, sine quibus nemo potest nec affirmatiue, nec negatiue discurrere. constat autem à brutis nesciri axiomata vniuersalia. si ratione & discursu prædita sunt: ergo & scientia, & prudentia, & sapientia: norunt ergo ipsas rerum causas. norunt meliora à minus bonis discernere. si ratione prædita ergo & libero arbitrio, in rebus de quibus discurrunt, & ratiocinantur, ergo peccare possunt, & mereri, ergo & virtutes voluntatis illis non denegandæ, iustitia, temperantia, fortitudo, liberalitas, obedientia. quis hoc philosophus somniat? non alius certe, quam, qui belluis cælum pãdit, Mahometus.

Dicendum itaque, vt hæc absurda vitemus, bruta nonnunquam à scriptoribus egregijs dici ratione prædita, non quod veram habeant rationem, sed quia multa tam solertam faciunt, quam homines solent, qui ratione præditi. dici etiam prudentiam habere, quia perinde operantur, ac si

A prudentiam ducem in operando sequerentur. prudentia enim habitus est faciens non promptos, vt eligamus media fini alicui accommodata, finem vero cum medijs ad eum tendentibus non assequuntur bruta, sed fortuito in eum feruntur. difficile hoc est intellectu, verum ab Hieronym. Fracastorio fuit luculenter explicatum *d*, in hanc sententiam: Quosdam actiones animalium omnes ad instinctus naturales referre: sed nos explicare debuisse, an hi instinctus cum cognitione coniuncti sint. an non? alios dicere dirigi ab intellectu, qui fines noscit, & errare non potest, sed difficultatem hos non tollere. Si enim sic bruta volunt à Deo dirigi, vt
 B Deus immediate illa operetur, quæ bruta faciunt, aperte errant. Si vero velint Deum hæc facere mediate per animalia, tunc recurrere quæstionem, vtrum animalia hoc simplici naturæ instinctu, an vero mediante cognitione faciant? Ideo ipse sumpta caloris natui similitudine, respondet ingeniose & erudite: Deum quando hæc vniuersitatem creauit, eadem virtute, & potentia: qua fecit omnia, facultatem etiam singulis naturis propriam dedisse, qua peruenire possent ad fines rerum vniuersitati debitos & congruentes. Inde contingere, vt multa à particularibus fiant, alium finem intendentibus per se, & alium tamen finem intendente natura, & ordine vniuersi. Nam quod calor ille genitiuus tam mirabilia operetur, calefaciat, attrahat, propulset, figuras det membris, vias, conceptacula, situs, ordines, iuncturas, ac demum animam constet, perinde ac si singulorum fines cognosceret: arbores etiam ac plantæ, folia, gemmas, flores, fructus, semina mira

Ali. de intellectu, à f. 19

solertia, vt videtur, faciant, cultodiāt, muniant: certum est hæc à non cognoscantibus fieri. Sed dicendum hæc fieri ab illis partim per accidens, partim per se, per accidens quidem, quatenus est particularis quædam vna natura: per se vero, quatenus est pars vniuersalis naturæ, quam ordinauit Deus ad finem illum, quem ipse cognoscit. Sic (ait) & bruta quædam facere, non cognoscendo fines, & quasi per accidens, quatenus sunt naturæ particulares: quatenus vero partes sunt vniuersalis naturæ à Deo ordinatæ, per se facere & intendere fines, non sibi sed Deo cognitos. Vt ecce, maturis ouis, auis illa vult deponere excitata pondere & molestia ouorum, hic finis auis est notus: alius est finis. ratione vniuersi, nēpe conseruatio speciei, qui est auis incognitus, sed Deo cognitus, & quasi consequens alterius. deponit itaque auis ouum, per se propter stimulum; per accidens respectu prolis: respectu sui, quatenus est hæc auis, sed respectu vniuersi, quatenus est pars eius, excludit prolem per se. Sic etiam innascitur auis appetitus deponendi oua loco tuto, per accidens ratione prolis conseruandæ, sed per se, quia ouum amat, vt partem sui. hinc & aliæ subnotiones fiunt animantibus, secundum species quas recipiunt, rerum sibi ad hoc necessariorum. Vnde (inquit Eraclastor.) magna sapientia & prouidentia Dei Optimi Maximi videri potest, qui vniuersum totum ordinaturus, modum naturis omnibus dedit, quæ nescientes fines, omnia tamen faciunt, per quæ fines consequuntur, quos ipse solus cognoscit, ad quem modum deinceps alia fiunt, quæ tam mirabilia nobis videntur. Ex quibus appareat eam, quæ in brutis apparet, prudentiam non esse, sed duntaxat instinctum quendam

A naturæ, & ordinis vniuersi à Deo præstituti. Cui hæc non sufficient, legat And. Libanij *disputat. de contemplatione intellectus bestiarum*, p. 2. *singular.* quam his editis primum sum nactus.

QVÆSTIO XXI.

B *An possint demones facere, vt homo non sentiat, vel vt longissimo tempore dormiat, aut in diem perferat?*

Vo ad primum, non quaerimus vtrū dæmō possit efficere, ne corpus habeat potentiam sentiendi, sed vtrum possit facere, ne actu sentiat, quod natura sensibile est, verbi gratia, ne crucietur quæstioni subditum. Iamblicus lib. *de myster. Aegypt.* paulo ante mea. testatur multos prophetarum admoto igne non vri, vel si vrātur vstionem non sentire, vt nec alia tormenta vlla, loquens de vatibus Gentilium, addensque id fieri Deo intus adflante qui repellat ignem, illaque cætera haberet. Quis iste Deus Iamblici Magi, nisi cacodæmon quispiam Eurycles, qui isti prophetæ, nisi malefici? Censuere Gentiles magico carmine aciem gladij sic retundi, vt nec leui vulnere cutem queat perstringere? Nec desunt, qui notent, ad tollendam hanc superstitionem, sæpe Deum miraculo flammæ, aquæ, ferarum, & similibus suppliciorum atrocissimorum vim suspendisse, eaque omnia martyribus innoxia reddidisse: cum vero securi vel gladio fuissent addicti, ferri vim à Deo non coercitam, vt nationes intelligerent miraculo ista, non magiæ adscribenda. Sit hoc verum, necne, equidem valde ad dubito. Non propter locum B. Pauli, quo quidam nituntur, is

est ad